

Motion till riksdagen

1988/89:U570

av Claes Roxbergh m.fl. (mp)

Sverige och EG

Inledning

Till denna huvudmotion angående Sverige- och Europa-samarbetet är knutna ytterligare 35 motioner som tar upp konsekvenserna för enskilda svenska samhällsområden av den pågående EG-anpassningspolitiken. Detta sker i enlighet med anvisningar för riksdagsarbetet om att yrkanden inom skilda fält som kan falla inom olika utskotts arbetsområden skall behandlas i skilda motioner.

Vi har gett våra EG-motioner särskilda interna EG-nummer EG 1 (denna motion) – EG36.

EG:s karaktär, den svenska EG-politikens allmänna strategi och taktik, det gröna alternativet

1992 The bad news (1992 – de dåliga nyheterna). Så löd rubriktexten till omslaget på den europeiska affärstidskriften International Management för några månader sedan (sept 88).

I tidningen slogs fast att "den enkla brutala sanningen är att de dåliga nyheterna troligen kommer att väga tyngre än de goda under en övergångsperiod som mycket väl kan sträcka sig betydligt längre än till 1992". Som exempel på "bad news" på grund av EG:s inre marknad nämndes bl.a.: ökad arbetslöshet, företagsnedläggningar, handelsbalansunderskott och ökad EG-protektionism gentemot omvärlden, växande sociala klyftor ("få tror att den inre marknaden kan förhindra en ytterligare ökning av klyftorna mellan rika och fattiga") och risker för främlingsfientlighet; dessutom påpekades att den "oundvikliga överföringen av politisk suveränitet" från de enskilda staterna till EG-organen i Bryssel kommer att skapa påfrestningar. Enligt EG-kommissionens ordförande kommer inom 10 år 80 procent av den ekonomiska politiken att fastläggas av EG-organ.

Denna bild av EG – i det här fallet t.o.m. i en EG-vänlig tidning – har den svenska regeringen eftertryckligt förnekat.

I ett interpellationssvar den 22 november 1988 dristade sig statsrådet Gradin att göra följande kategoriska utfästelse:

"Jag vill här slå fast att regeringens inställning är klar – en social nedrustning, en försämrad yttre miljö eller arbetsmiljö, minskat konsumentskydd, urholkad arbetsrätt eller eftergifter på jämställdhetsområdet är pris som vi inte är beredda att betala för ett närmare samarbete med EG".

Därför borde det ha varit verkligt bad news när EG-kommissionens ordförande Jacques Delors i januari 1989 gav besked till icke EG-länder som vill delta i den inre marknaden att de inte endast kan välja fördelarna utan också måste acceptera nackdelarna. Bland annat måste de acceptera EG-domstolens överhöghet, delta i EG's handelskrig, m.m. Han slog också fast att "EG är mycket mer än en inre marknad. Det är ett gränsfritt, ekonomiskt och socialt område på väg att bli en politisk union med närmare samarbete inom utrikespolitik och säkerhetspolitik" (DN 18/1-89).

DN:s reporter betecknade Delors tal som "ett dråpslag mot den svenska regeringens EG-politik, som gått ut på att närma sig EG så mycket som möjligt genom avtal eller harmonisering av svenska lagar och regler. Men om nu EG kräver att Sverige (måste) bedriva samma politik som EG på arbetsmarknadsområdet, statliga stöd, handel med fler områden kan det sätta käppar i hjulet för den svenska EG-politiken".

Givetvis är det så. Miljöpartiet de gröna har mer konsekvent och med större faktaunderlag än någon annan sedan länge hävdats att hela den officiella svenska EG-politiken är ohållbar. Den bygger på en helt felaktig bild av vad EG är och vill vara. Den betraktar EG som en frihandelsmarknad enbart, som man kan "harmonisera" sig med och därmed se till att svenska företag får samma "konkurrenssituation" som EG-företag, utan några som helst negativa återverkningar på andra delar av svenskt samhällsliv.

Miljöpartiet de gröna anser att den nu pågående EG-harmoniseringen måste avbrytas. En parlamentarisk utredning måste tillsättas om hur det framtida Europa-samarbetet skall utformas.

2 EG vill bli Västeuropas supermakt

Den svenska regeringen vill bortse från det som EG självt framhåller: att *EG-samarbetet syftar till skapandet av en västeuropeisk supermakt.*

Före Delors tal om en "politisk union" finns otaliga bevis och medgivanden som visar att så är fallet.

Rubrikerna efter EG-toppmötet i juni 1988 i Hannover gav inget utrymme för tvivel: "Europeisk union målet".

- Vårt mål är en europeisk union, sade Västtysklands förbundskansler Helmuth Kohl. Och det inkluderar en ekonomisk och militär union med en europeisk centralbank och en europeisk valuta. (DN 28/6-66).

Helmuth Kohls företrädare, Helmudt Schmidt, har gett uttryck för en liknande uppfattning: Den inre marknaden måste syfta till enhetlig valuta, en enhetlig armé och en kraftigare röst i världens affärer. (International Management May 1988).

Att den inre marknaden utgör ett steg på vägen mot en västeuropeisk supermakt, framgår också tydligt av EG:s vitbok, paragraf 222: "Liksom tullunionen måste föregå den ekonomiska integrationen så måste den ekonomiska integrationen föregå europeisk enhet. Vad denna vitbok föreslår är att gemenskapen nu tar ett steg vidare på den väg som så klart är utlinjerad i Traktaten".

Inte heller alla svenska EG-anhängare döljer vad saken egentligen gäller: "Avsikten var således att inrätta en enhetlig marknad av samma typ som den som förekommer i Amerikas Förenta Stater" (E Braunerhielm i Carl B Hamilton: Europa och Sverige).

"De europeiska gemenskaperna är resultatet av målmedvetna strävanden i Västeuropa att förhindra krig, att söka ett väl fungerande ekonomiskt system och åstadkomma en *politisk union*."

(EC Gyllenskiöld: EG – igår, idag, imorgon, s. 41) Gyllenskiöld betecknar EG:s statsrättsliga organisation som "federal" och jämför med USA och Canada. Trots att de enskilda EG-staterna fortfarande är suveräna är EG "en särskild övernationell enhet, styrd av internationella regler och med sin egen konstitution: Romtraktaten och skall därför betraktas som en juridisk person, i enlighet med Romstadgans art 210".

Vid ett Sverige-besök i november 1988 sa Simone Veil, f.d. president i EG-parlamentet, vid en EG-konferens i Älvsjö enligt TT (refererat av DN 17/11) följande:

"En del länder vill vara med i EG utan att ge upp sin nationella suveränitet och sina särdrag. Det går inte, för EG ska bli politisk union med gemensam utrikes- och försvarspolitik".

Och i EG-ideologernas teoretiska tidskrift *European Affairs* (3/88) dras riktlinjerna för framtids-EG upp i en artikel med titeln "Beyond 1992" av Peter Ludlow, chef för Centre for European Policy Studies. Enligt Ludlow vilar framtids-EG på fem pelare: 1) gemensam valuta och en gemensam centralbank; 2) En intern marknad; 3) Gemensam utrikeshandelspolitik; 4) Gemensam utrikes- och säkerhetspolitik; 5) En gemensam militär försvarsförmåga. Av dessa fem pelare är en i full färd med att förverkligas, den inre marknaden. Till den har Sverige fattat beslut om att anpassa sig med hull och hår. Övriga fyra pelare befinner sig i olika långt framskridet utvecklingsstadium. Inom EMS sker intimt valutasamarbete, inom EPS långtgående utrikespolitisk samordning, genom en gemensam yttre tullmur existerar i praktiken en gemensam utrikeshandelspolitik och genom WEU, Västeuropeiska unionen och det intima fransk-tyska försvarssamarbetet har de första stegen redan tagits i riktning mot gemensamma EG-stridskrafter.

Inför det spanska ordförandeskapet i EG:s ministerråd fr.o.m. 1/1-89 förklarade den spanske EG-ambassadören i Bryssel att "man önskar klarare understryka sambandet mellan den ekonomiska integrationen och det politiska samarbetet". (Rapport från den svenska EG-delegationen 1989-01-04). Vår fråga är: Hur kan man tro att man kan "harmonisera sig" med en supermakt i vardande på ett sådant sätt att man kan plocka russin ur kakan? Kan en regering verkligen vara så naiv? Eler är det i själva verket så att man medvetet döljer att målet är en smygande steg-för-steg-utveckling som om tio-femton år gör ett formellt medlemskap oundvikligt? Hur skall man t.ex. tolka socialdemokraterna Hans Olsson & Lennart Petterson som i ett kapital i debattboken "Europa och Sverige" visserligen avvisar EG-medlemskap nu, men tror att "ett inte osannolikt scenario är att vi exempelvis år 2010 så nära vuxit samman ekonomiskt med Västeuropa att vi på det ena eller andra sättet organisatoriskt är med i EG"? Lennart Pettersson är ordförande i riksdagens näringsutskott.

De fyra partier som står bakom EG-anpassningspolitiken från riksdagsbeslutet 1988 börjar nu allt tydligare göra olika tolkningar av det riksdagsbeslutets innebörd. Därför är det riksdagens skyldighet att precisera det officiella svenska nej till *medlemskap*. Det borde inte vara svårt eftersom statsrådet Gradin i riksdagen (22/11-88) har uttryckt sig ytterst kategoriskt. Hon sa att på frågan "om EG-anpassningen är ett steg på vägen till ett medlemskap, är mitt svar nej".

Miljöpartiet de gröna anser att riksdagen bör ge regeringen till känna att svenskt medlemskap i EG över huvud taget icke är aktuellt eller påtänkt.

3 EG:s ideologi – extrem "krämarliberalism"

Att det senaste riksdagsvalets båda förlorande tillväxtliberala partier vill närma sig och antagligen ansluta sig till EG är förståeligt. De och deras uppbackare bland miljöförstörande företag har ju under senare år kunnat se en förstärkning av de krafter i Sverige som motsätter sig en ensidig tillväxtpolitik och som söker alternativ där andra värden än den renodlade marknadsliberala materialismen tillmäts ökad vikt i samhällsutvecklingen. De kan klart se framför sig en samhällsutveckling i Sverige som ur deras synvinkel är negativ, särskilt sedan miljöpartiet de gröna invalts i riksdagen.

Därför vill de givetvis tvinga in Sverige i en politisk union (vilket alltså berövar svenska beslutsorgan deras autonomi) som präglas av deras värderingar. Den unionen är EG. Var och en som tar hänsyn till vad EG är – och inte ägnar sig åt drömmande om vad EG skulle kunna bli om inte om hade varit, måste erkänna att EG:s ideologi måste betecknas som *extrem krämarliberalism*, en ideologi som få tillväxtliberala partier öppet vågar stå för i sina hemländer, särskilt inte i Sverige. Också i EG-länderna pågår givetvis politisk kritik mot EG-ideologin. Men det EG som finns och som regeringen vill anpassa sig till präglas av en ideologi som i marknadsliberal extremism söker sin like. Tilltron till den fria marknadens och den "osynliga handens" välsignelsebringande inverkan är total, vilket bl.a. framgår av EG:s vitbok, paragraf 8: "Målsättningen, ett genomförande av den inre marknaden, har tre aspekter:

- först en sammansmältning av tio och snart tolv individuella marknader i medlemsstaterna till en stor marknad med 320 miljoner människor;
- därefter näst säkrande av att denna stora marknad också är en expanderande marknad, icke en statisk marknad, utan en marknad i tillväxt;
- för det tredje säkrande av att den expanderande marknaden blir en flexibel marknad, där resurserna, det må vara mänskliga eller materiella resurser eller kapital- och investeringsresurser, strömmar till områden som erbjuder de största ekonomiska fördelarna."

I Sverige företräds detta synsätt t.ex. av Svenska Dagbladet som i en ledare efter EG-toppmötet sommaren 1988 hyllade EG:s "dynamik" och uttryckte förhoppningen att "i fortsättningen reduceras måhända politikerernas uppgift till att sanktionera de resultat som marknadskrafterna åstadkommit". (30/6-88).

Miljöpartiet de gröna anser att riksdagen ska uttala att man inte instämmer med principerna för EG enligt den ovan citerade § 8 i vitboken.

4 Varför sviker socialdemokratin Tage Erlander?

Mot. 1988/89
U570

Det utmärkande för svensk utrikespolitik efter andra världskriget har varit att Sverige trots sin geografiska placering i Europa och sin självklara delaktighet i europeiskt kulturarv har vägrat att isolera sig i en eurocentrisk Festung Europa med taggarna utåt. Tvärtom – Sverige har fört freds- och biståndspolitik med utgångspunkt i en allmänmänsklig samhörighetskänsla också med fattiga människor i fjärran länder med helt andra kulturtraditioner än vår.

Det var i detta perspektiv Tage Erlander i sitt s.k. Metalltal 1961 slog fast: "Det är oerhört väsentligt att inte betrakta den internationella solidariteten som uteslutande en europeisk fråga". Detta var *ett* skäl för Tage Erlander att säga nej till svenskt medlemskap i EG, dåvarande EEC. Men han hade fler skäl. Han slog fast att Sverige inte vill delta i en organisation, vars syfte är att stärka NATO. Han och i än högre grad Olof Palme, stod för ett neutralitetsbegrepp som inte bara betydde formell alliansfrihet i fred i syfte att bibehålla neutralitet i krig, utan som innebar en trovärdig neutralitet som bas för en aktiv kamp på världsarenan för fred och frihet. Under Olof Palmes tid kom denna svenska solidaritet med de små folkens rättigheter ofta att gälla tredje världens förtryckta, i Vietnam, Södra Afrika, Latinamerika.

EG-anpassningen – hot mot Östeuropas frigörelse

Idag har det neutrala Sverige dessutom fått en strategisk roll i samband med frigörelseprocessen i Östeuropa. Men hur skall vi kunna stödja t.ex. balternas frigörelse och krav på självständig ekonomi om vi i Sverige avvecklar *vår* ekonomiska och politiska suveränitet. Vad blir vårt stöd för en decentralisering och ökad självständighet för regioner och nationer i Östeuropa vart om vi samtidigt aktivt medverkar till att försvaga regioner och enskilda stater i Västeuropa och i stället bidrar till en centralisering av alltmer makt i händerna på centrala organ i Bryssel? Hur ska sovjetsystemets decentralisering kunna fortgå om det NATO-anknutna Västeuropa samtidigt utvecklas till enhetsstaten Stor-Europa?

Det handlar om Sveriges självbestämmande

Tage Erlander motsatte sig att Sverige skulle "uppge sin suveränitet till överstatliga organ som styrs av majoritetsbeslut". Han slog vakt om så grundläggande saker som svenska folkets rätt att sig självt beskatta, denna riksdags rätt att fatta självständiga beslut utan att fråga en supermakt om lov och den svenske finansministerns rätt att bedriva en ekonomisk politik som tryggar hög sysselsättning. Erlander ville inte avstå från svensk rätt att själv besluta över, som han sa, "den ekonomiska politiken, skattepolitiken, socialpolitiken, arbetsmarknadspolitiken, jordbrukspolitiken, kapitalrörelserna, tullarna etc". Han skulle idag antagligen ha förlängt sin uppräknning med: miljöpolitiken, konsumentpolitiken, hälsopolitiken.

Miljöpartiet de gröna anser att riksdagen bör ställa sig bakom Tage Erlanders vägran att uppge svensk suveränitet till överstatliga organ som styrs av majoritetsbeslut.

5 Nationellt självbestämmande och internationellt samarbete

Mot. 1988/89
U570

Man behöver inte läsa många dagars tidningar för att förstå att i miljoner människors vardag är längtan efter självbestämmande en starkare drivkraft än till och med mat och vatten. Dagligen dödas palestinska ungdomar i kamp för palestinsk suveränitet. I Eritrea, Afghanistan, Kurdistan och Sydsudan pågår nationella befrielsekrig. Också i Europa kräver små folk ökad suveränitet: basker, katalaner, skottar, walesare, brettoner, ester, letter, litauer och många andra.

Och i Sverige? Måhända är de nationella kraven svaga, om än inte obefintliga (från samer och finnar). Men debatterna om närdemokrati, decentralisering, avbyråkratisering, vad gäller de i grunden om inte krav på att beslutsprocessen skall komma närmare individen, att antalet administrativa nivåer mellan folk och åtgärd skall minska, att organisatoriska och strukturella omfång skall krympa? Att vilja slå vakt om lokalt, regionalt och nationellt självbestämmande i Sverige är inget att skämmas för, inte ett utslag för "isolationism" – utan tvärtom en förutsättning för ett förbättrat internationellt samarbete mellan likaberättigade parter.

Miljöpartiet de gröna anser att ett viktigt mål för svensk Europa-politik bör vara att stärka de små folkens självbestämmande.

6 Europeiskt miljösamarbete

Naturligtvis behövs samarbete över de nationella gränserna för att klara miljökriserna. Till exempel med icke-EG-landet Polen. Ett land där spädbarn dör i kuvöser p.g.a. luftföroreningar och insatsbehovet för att rena alla utsläpp beräknas till hundratals miljarder kronor ligger en natts sjöresa söder om oss. Men samma regering som bugar sig till golvet för EG har i det längsta vägrat kröka ett finger för att hjälpa Polen! Svensk-polska miljöföreningen, de gröna och andra har lämnat rader av konkreta förslag om svensk miljöhjälp till Polen. Miljövården kräver internationellt samarbete, det borde de gröna förstå, dundrar s-talesmän i riksdagens talarstol när EG debatteras. Men samarbete med Polen, Europas mest miljöskadade land? Nej, det är visst inte det Europa Sverige vill tillhöra.

Ändå är Polen, DDR, västra Sovjetunionen, inbegripet de baltiska staterna, minst lika viktiga europeiska samarbetspartner för Sverige som EG-länderna, förutsatt att kortsiktiga exportmarknader inte är det enda samarbetskriteriet.

Johannes Salminen påminner i sin bok "Minnet av Alexandria" om att "Europas öde beror i hög grad på hur långt och i hur god tid vi förmår leva oss in i den oro som så lätt förvrider alla ryska horisonter". Och i en intervju har han med brutal konkretion visat hur vi inte ensidigt kan närma oss den ena halvan av Europa utan att fjärma oss från den andra; EG-anhängare i Finland har föreslagit att finska klockor skall ställas om efter EG-tid. Salminen: "Klyftan i tid skulle då öka med plus två timmar mellan Helsingfors och Leningrad" (SvD 4/12). Sverige bör självfallet prioritera miljösamarbetet i vårt lands närmiljö, dvs. inte minst med Östersjöstaterna, däribland det hårt miljödrabbade Polen.

7 Det gröna alternativet – regionernas Europa

Den hårdaste kritiken mot EG kommer ofta inifrån EG. Inte bara från den gröna samarbetsorganisationen European Greens, vars 17 medlemspartier från 15 stater (varav 9 med gröna parlamentsledamöter) är eniga i sin kritik mot EG som en miljöförstörande, antiekologisk, odemokratisk organisation som genom sina supermaktsplaner utgör ett framtidshot mot freden.

Kritiken kommer också från mer etablerat håll inom EG, t.ex. i en artikel i Der Spiegel nr 27/88 med titeln "Europa 1992: Macht ohne Staat": Det finns ingen anledning till jubel, ty det Europa som kommer att uppstå 1992 "kommer att köpas för politiska steg tillbaka av en hittills okänd storleksordning. Vad de enskilda medlemsländerna har uppnått i form av sociala och demokratiska framsteg framför de andra EG-länderna, kommer under trycket av de frigjorda marknadskrafterna att smälta samman till ett minimum på den "internationella konkurrenskraftens altare".

Exempel: Västtyska medbestämmanderegler, brittisk momsbefrielse för mat och barnkläder, danska arbetsmiljöbestämmelser.

Integrationen är ett "farligt och ansvarslost projekt", också ur demokratisk synvinkel, eftersom det är EG-byråkratien som bestämmer.

Exempel: Tiodubbling av gränsvärdet för radioaktivitet i mat, frisläppning av genmanipulationer, främjandet av tunga lastbilstransporter och skärpning av asylrätten – i samtliga fall tvärtemot västtyska beslut. Eller en annan västtysk röst i samma tidning, Marion Schreiber: Dieses Europa? nein danke. (43/88)

Grön EG-kritik – motsatsen till isolationism

Miljöpartiet de grönas kritiska grundsyn på EG bygger på en intim känedom om den interna debatten i EG-länderna och ständig samverkan med de gröna systrarna och bröderna i samtliga västeuropeiska länder och många östeuropeiska. Den isolationism som förekommer i EG-debatten finns snarast hos de entusiaster som tycks hämta all sin information enbart från svenskspråkiga näringslivsbroschyrer eller affärstidningar.

Det är inte människorna i EG-länderna vi riktar oss mot, inte heller de enskilda EG-länderna – utan mot just EG. Ungefär som de baltiska gröna och det nybildade polska gröna partier varken angriper ryssar eller Ryssland i och för sig – utan det sovjetiska samhällssystemet.

Alternativ till EG – regionernas Europa

EG-anhängarna efterlyser alternativ till EG, ofta underförstått att det inte finns. Ett av de mer koncisa svaren finns i slutkapitlet till Hans magnus Enzenbergers bok Ack Europa: "Ni vill alltså, om jag har förstått er rätt, ha en europeisk enhet utan enhet".

Just så skulle den gröna visionen kunna sammanfattas. Eller som Björn Hettne, professor i freds- och konfliktforskning, gör det i en av de viktigaste (och mest förbisedda) artiklar som skrivits av en svensk om Europa (inte bara EG), Europa bortom blockpolitiken (i Europa, Europa, Pax förlag 1988). Hettne identifierar sju olika Europa-projekt, varav bara två, Supermakten Europa och Fästning Europa, utgår från EG. Sex av dessa projekt förenas, enligt Hettne, av tilltron till ekonomisk tillväxt som en konsekvens av ekonomisk specialisering och arbetsfördelning mellan regioner; regional underutveckling ses som tillfällig obalans. Som enda annorlunda projekt utpekar Hettne det gröna, som "fäster större avseende vid enskilda regioners och lokalsamhällets allsidiga utveckling, en utveckling som måste vara konsistent med de olika regionernas kulturella och ekologiska särart".

Miljöpartiet de gröna anser att huvudmålet för Sveriges Europa-samarbete borde vara: Samarbete mellan likaberättigade folk, nationer, regioner och lokalsamhällen.

Hemställen

Mot bakgrund av ovanstående hemställer vi

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att den pågående svenska EG-anpassningspolitiken bör avbrytas i avvaktan på resultaten från en bred parlamentarisk utredning om Sveriges framtida Europa-samarbete,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att svenskt medlemskap i EG över huvud taget icke bör vara aktuellt eller påtänkt,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Sverige icke bör ställa sig bakom principerna för EG:s inre marknad så som de utformas i vitbokens § 8,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Sverige i enlighet med de principer Tage Erlander gav uttryck för icke utanför det nordiska samarbetet bör uppge svensk suveränitet till överstatliga organ som styrs av majoritetsbeslut,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att ett mål för Sveriges Europapolitik bör vara att stärka de små folkens och nationernas självbestämmande,
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Sverige bör ge direkt ekonomiskt och tekniskt miljöbistånd till Polen,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att huvudmålet för det svenska Europa-arbetet bör vara att åstadkomma intimt samarbete mellan självstyrande nationer, regioner och lokalsamhällen.

Mot. 1988/89
U570

Stockholm den 24 januari 1989

Claes Roxbergh (mp)

Per Gahrton (mp)

Inger Schörling (mp)

Marianne Samuelsson (mp)

Jill Lindgren (mp)